



## แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

### The Guidelines on Emotional Quotient Development for Students of the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

เนตรนิยามาศ วรณพยนต์<sup>1</sup> และ วิภาพร สุทธิอัมพร<sup>2</sup>  
Neidniyamart Wannapayun<sup>1</sup> and Wipaporn Suttiamporn<sup>2</sup>

#### Article History

Receive: October 4, 2022  
Revised: October 26, 2022  
Accepted: October 26, 2022

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาและทางการศึกษา จำนวน 3 คน คณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 10 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน คือ ผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวด ครูประจำการ) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามวัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งหมด 52 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้าน และแบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การจัดระบบการตีความนำไปสู่บทสรุป ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติ t-test และ F-test และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe ตั้งระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้าน เฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 2) การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง สภาพที่พักอาศัย สภาพการอบรมเลี้ยงดู สภาพการเรียน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา มีระดับความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน กล่าวคือ ปัจจัยที่พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง สภาพการพักอาศัย สภาพการอบรมเลี้ยงดู สภาพการเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา 3) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 นั้น และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารคณะต้องดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานักศึกษาในการ

<sup>1</sup> นิสิตปริญญาเอก สาขาจิตวิทยาประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, Doctoral Student in Department of Applied Psychology, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

<sup>2</sup> อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, Lecturer, Faculty of Education, Phuket Rajabhat University



มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาทั้ง IQ และ EQ ไปพร้อมๆ กันและจัดตั้งเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์พัฒนานักศึกษา ร่วมกันระหว่างผู้บริหารคณะครุศาสตร์ อาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งจากผลการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 4 ด้านเพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการสร้าง แรงจูงใจให้ตนเอง ด้านการอดทน อดกลั้น ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความภาคภูมิใจตนเอง ซึ่งมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง

**คำสำคัญ :** แนวทางการพัฒนา ; ความฉลาดทางอารมณ์ ; การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ; การอดทนอดกลั้น ; ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ; ความภาคภูมิใจตนเอง

## ABSTRACT

This research aims to study the emotional quotient levels of students of the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University, in order to compare the emotional quotient of students with different personal factors as well as to present the guidelines on emotional quotient development for students of the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University. The sample group consisted of 400 1<sup>st</sup> year-4<sup>th</sup> year students of the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University in the Academic Year of 2019, 3 psychological and educational experts, 10 Executive Committee of the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University, and 20 stakeholders; namely graduate users (educational administrators, Heads of Department, full-time teachers). The tools used for the data collection were the 52 items of measuring the emotional intelligence level a questionnaire which divided into 9 aspects. and the interview form. The data was collected from the questionnaire and the interview. The qualitative data analysis used the systematization and inference for the conclusions, while the quantitative data analysis used the descriptive statistics such as mean, and standard deviation. The t-test, F-test and the pairwise comparison by Scheffe's method were set at 95 percent confidence level or statistical significance level of .05. The results showed that: 1) the students had a high average emotional quotient level in all 9 aspects, 2) the comparison of the emotional quotient of the students with different personal factors found that the student with different gender, year of study, grade point average, parents' profession, habitation conditions, parenting conditions, learning conditions, and participation in student activities had different emotional quotient levels; namely, the factor that the emotional quotient level was significantly different with a statistical significance was gender, which was significantly different at the .01 level, while the year of study, grade point average, parents' profession, habitation conditions, parenting conditions, learning conditions, and participation in student activities factors were found that there was no difference in the emotional quotient levels with statistical significance of .05 level, 3) the guidelines on emotional quotient development for students of the Faculty of Education, Phuket Rajabhat University, based on the results of data analysis according to objectives 1 and 2, and the interview with the experts found that the administrators must establish a strategic plans for student development emphasizing on developing students' IQ and EQ as well as set the strategic plan driving committee for developing students under the cooperation of the administrators of Faculty of Education, teachers, students, and graduate users. According to the results of the study on emotional quotient level of students of the Faculty of Education, the provided activities should focus on 4 dimensions of emotional quotient development including self-motivation, patience, teamwork, and self-esteem which the emotional quotient level was at a moderate level.

**Keywords :** Guidelines for Development ; Emotion Quotient ; Self-Motivation ; Patience ; Teamwork ; Self-Esteem



## บทนำ

สภาพสังคมในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้คนในสังคมต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากขึ้นเป็นทวีคูณ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอาชีพ รายได้ การศึกษา สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จนดูเหมือนว่าทุกสิ่งล้วนต้องแข่งขันกันทั้งสิ้น เมื่อคนเราต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในชีวิตมากเกินไป อาจทำให้ชีวิตขาดคุณภาพ และอาจเป็นเหตุให้เกิดความเครียดได้ในที่สุด

กรณีประเทศไทยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 บททั่วไปมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” (Office for Accreditation and Quality Assessment, 2004) นั่นคือระบบการศึกษาจะต้องมุ่งเน้นผลิตนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ “เก่ง ดี และมีความสุข” เพราะตระหนักว่าเป็นคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญาควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถสร้างทรัพยากรของชาติให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยพัฒนาตั้งแต่การศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อก้าวสู่วัยผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชโอบาย ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1. การพัฒนาท้องถิ่น 2. การผลิตและพัฒนาครู 3. การยกระดับคุณภาพการศึกษา 4. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เกี่ยวข้องกับคณะครุศาสตร์ที่เป็นหน่วยผลิตและพัฒนาครู การพัฒนาศักยภาพครู และการพัฒนานวัตกรรมการผลิตและพัฒนาครู

เนื่องจากที่ผ่านมาพบเหตุการณ์เกี่ยวกับครูทำร้ายร่างกายนักเรียน เหตุการณ์ครูล่วงละเมิดทางเพศนักเรียน โดยสถิติบุคลากรครูล่วงละเมิดทางเพศนักเรียน พบว่า ปี พ.ศ.2556 มีนักเรียนถูกข่มขืน 21 ราย ปี พ.ศ.2557 มีจำนวน 7 ราย ปี พ.ศ.2558 มีจำนวน 5 ราย ปี พ.ศ.2559 มีจำนวน 12 ราย และปี 2560 มีจำนวน 8 ราย รวมทั้งสิ้น 53 ราย (Office of the Basic Education Commission, 2018) นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการใช้อารมณ์และความรุนแรงของบุคลากรทางการศึกษาบ่อยครั้ง ซึ่งในปัจจุบันมีนโยบายเกี่ยวกับลดการใช้ความรุนแรงในสถานศึกษาหันมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยใช้จิตวิทยาเชิงบวกเพิ่มขึ้น เพื่อลดปัญหาการใช้ความรุนแรงในสถานศึกษาดังนั้นในการผลิตและพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เนื่องจากบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ทำให้สามารถแก้ปัญหา และเอาชนะอุปสรรคได้

คณะครุศาสตร์จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่ต้องพัฒนานักศึกษาที่จะประกอบอาชีพครูให้เป็นผู้ที่มีความฉลาดทั้งทางด้านสติปัญญาและความฉลาดด้านอารมณ์ โดยความฉลาดทั้ง 2 ด้านที่กล่าวถึงนั้นมีความจำเป็นและสำคัญกับการประกอบอาชีพทุกอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพครู ซึ่งนักศึกษาที่จะประกอบอาชีพครู ควรได้รับการพัฒนาทางด้านความฉลาดทางอารมณ์ เพราะการมีความฉลาดทางอารมณ์ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสม มีอารมณ์มั่นคง เสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นทางสีหน้า แววตา ท่าทาง และวาจาให้ผู้เรียนได้รับรู้ได้ โดยอารมณ์ของครูผู้สอนมีผลต่ออารมณ์ของผู้เรียน และมีผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางด้านสติปัญญาของผู้เรียนถ้าหากครูเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ก็จะส่งผลดีทั้งต่อนักเรียน ต่อผู้ครอบครัวยัง ต่อสังคมส่วนรวม ส่งผลดีต่อตนเองคือทำให้ตัวเองมีความสุข เนื่องจากมองโลกในแง่ดี รู้จักจัดการกับอารมณ์ตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยสติ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจากการศึกษาของ Valaboon (2016) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์กับแรงจูงใจในการทำงานของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเห็นได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตโดยใช้แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในด้านต่างๆ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางจิตวิทยาและความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยและจัดทำแนวทางในการสร้างแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายการวางแผนด้านกิจการนักศึกษา และ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดบริการต่างๆ ให้กับนักศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะของความเป็นครู และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเยาวชนของชาติต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏญเก็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏญเก็ด

## เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### ความฉลาดทางอารมณ์

ตามแนวคิด Goleman (1998) ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย

1. ความสามารถส่วนบุคคล(Personal Competence) เป็นความสามารถที่จะบริหารจัดการตนเองได้อย่างดีคือ มีการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) มีการจัดการอารมณ์ของตน (Self-Regulation) มีการจูงใจ (Motivation)
2. ความสามารถทางสังคม (Social Competence) เป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น คือ การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Empathy) ทักษะด้านสังคม (Social Skill) เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่ “เก่ง ดี และมีความสุข” เพราะตระหนักว่าเป็นคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญาควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถสร้างทรัพยากรของชาติให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

นอกจากนั้นนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้ Goleman (1998) ได้ให้ความหมายของ EQ ไว้ อย่างชัดเจนว่า หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพื่อการสร้างแรงจูงใจในตัวเอง บริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของตน และอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่างๆ ได้ โดยเขามีความเชื่อว่า เขาว์อารมณ์นั้นแตกต่างจากเขาว์ปัญญา แต่เสริมเกื้อกูลกัน Department of mental health (2000) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ไวว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข โดยรู้จักเขาว์อารมณ์ของตนเองเพื่อการพัฒนา และใช้ศักยภาพของตนในการดำเนินชีวิตครอบครัว การทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ Mayer and Salovey (1997) ได้ให้นิยามใหม่เกี่ยวกับ EQ โดยได้ขยายความในส่วนของการคิดที่เกี่ยวกับความรู้สึกและอารมณ์เข้าไปด้วย เขาให้นิยามของ EQ ว่า เป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมิน และแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม เข้าถึง และ/หรือสร้างความรู้สึกที่ดีที่เกื้อกูลความคิดได้ เข้าใจอารมณ์และกระบวนการของอารมณ์ได้ดี และคิดใคร่ครวญและควบคุมอารมณ์ได้ดีในทางที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามของสุขภาพจิตและเขาว์ปัญญาจากการนิยามความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือ การที่บุคคลสามารถรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัยและสังคม ซึ่งนำไปสู่การเป็นคนดี มีคุณค่า และมีความสุข

### องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดโกลแมน (Goleman, 1998) ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 1. ความสามารถส่วนบุคคล(Personal Competence) 2. ความสามารถทางสังคม (Social Competence) ผู้วิจัยจึงศึกษาองค์ประกอบด้านความสามารถส่วนบุคคล คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศชั้นปีเกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครองสภาพที่พักอาศัยและความสามารถทางสังคม คือ สภาพการอบรมเลี้ยงดู สภาพการเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา โดยการศึกษาในระดับความฉลาดทางอารมณ์จากองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตที่กำหนดองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ประการ ดังนี้ (Department of Mental Health, 2000)

1. ดี หมายถึง ความฉลาดในการควบคุมตนเอง รักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมประกอบด้วย

- 1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง
- 1.2 เห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วย
- 1.3 รับผิดชอบ



2. เก่ง หมายถึง ความฉลาดในการรู้จักตนเอง คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในตนเองมุ่งมั่นทำให้สำเร็จ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

- 2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง
- 2.2 ตัดสินใจแก้ปัญหา
- 2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

3. สุข หมายถึง ความฉลาดในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

- 3.1 ภูมิใจในตนเอง
- 3.2 พึงพอใจในชีวิต
- 3.3 มีความสงบทางใจ

โดยสรุปกรมสุขภาพจิตแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน ตรงตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2542 คือ จัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

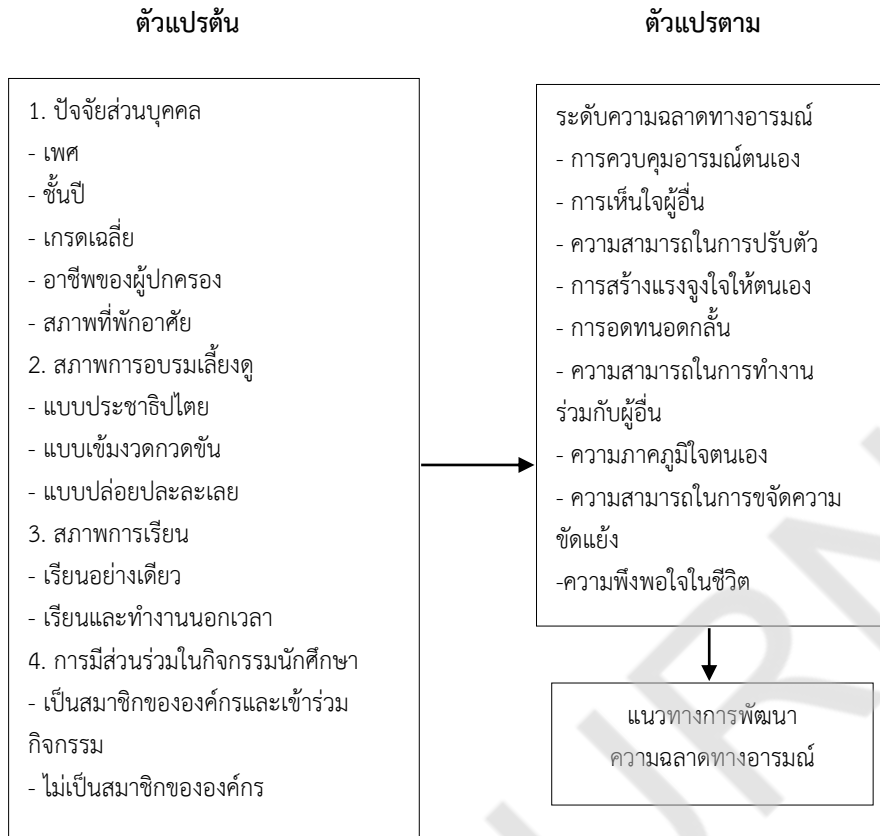
จากองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์นำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาในสถานศึกษานั้นส่งผลให้นักศึกษาสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง ในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเป็นคนดี คนเก่ง ซึ่ง Wongkhamchan and Saengngam (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก(Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษานักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นจากผลการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนเพื่อออกแบบ การพัฒนานักศึกษาด้านความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาควบคู่กันในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาครู มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินชีวิตจะต้องประกอบด้วยความเป็นเลิศทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) หรือ IQ หรือความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ) (Goleman, 1995)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์และแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งนักศึกษาคณะครุศาสตร์เป็นกลุ่มบุคคลที่จะต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญาควบคู่กับความฉลาดทางอารมณ์ที่จะออกไปพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติต่อไปในอนาคต

#### กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดของกรมสุขภาพจิต แนวคิดของ Goleman (1995) และแนวคิดของ Salovey and Mayer (1997) เข้าด้วยกันแล้วเลือกองค์ประกอบที่แต่ละแนวคิดกล่าวซ้ำกันมากที่สุด ได้ทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ตนเอง การเห็นใจผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัว การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง การอดทนอดกลั้น ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความภาคภูมิใจตนเอง ความสามารถในการขจัดความขัดแย้ง ความพึงพอใจในชีวิต ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

### วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยการออกแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) เป็นการวิจัยที่แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ช่วงแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณก่อน เพื่อตอบปัญหาการวิจัย และต่อยอดด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อช่วยในการอธิบายผลให้กระจ่างยิ่งขึ้น

### ประชากร กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาในปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ ปีที่ 1-4 รวมทั้งสิ้น 1,359 คน
2. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจากการสัมภาษณ์ คือ ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาและการศึกษา จำนวน 3 คน และคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ จำนวน 10 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน Wan Detpichai, 1992) จากจำนวนกลุ่มประชากร 1,320 คน พบว่าได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปีเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแต่ละสาขาวิชาของแต่ละชั้นปีเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยจากตำรา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์และที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้นต่างๆ
2. จัดทำเครื่องมือฉบับร่างโดยกำหนดโครงสร้างและร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย



3. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามและคำถามแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งสร้างข้อคำถามขึ้นมา 7 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 5 ข้อ และเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถามตามคำนิยามศัพท์และความชัดเจนของการใช้ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจได้ทันทีและเข้าใจได้ตรงความหมายที่ผู้วิจัยต้องการ พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า IOC เท่ากับ .90 และไม่มีคำถามข้อใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .66

4. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว จำนวน 52 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกทดสอบแบบสอบถามกับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 30 ตัวอย่าง จากนั้น จึงทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นโดยรวม ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค เท่ากับ .90

5. แบบสอบถามผู้วิจัยได้พัฒนาจากเครื่องมือของ (Panjieng, 2015) และศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามใช้สำหรับเก็บข้อมูลกับนักศึกษาในปีการศึกษา 2562 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ชั้นปีที่ 1-4 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมตัวแปรต้นทั้งหมดจำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งหมด 52 ข้อ แบ่งเป็น 9 ด้านได้แก่ การควบคุมอารมณ์ตนเอง การเห็นใจผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัว การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง การอดทนอดกลั้น ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความภาคภูมิใจตนเอง ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง และความพึงพอใจในชีวิตลักษณะ ของแบบทดสอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริงมาก กำหนดเกณฑ์ในการแปลความดังนี้ (Department of Mental Health, 2000) การแปลความให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้ กลุ่มที่ 1 คำถามเชิงบวก ได้แก่ ตอบไม่จริงให้ 1 คะแนน ตอบจริงบางครั้งให้ 2 คะแนน ตอบค่อนข้างจริงให้ 3 คะแนน ตอบจริงมากให้ 4 คะแนน กลุ่มที่ 2 คำถามเชิงลบ ได้แก่ ตอบไม่จริงให้ 4 คะแนน ตอบจริงบางครั้งให้ 3 คะแนน ตอบค่อนข้างจริงให้ 2 คะแนน ตอบจริงมากให้ 1 คะแนน โดยการกำหนดค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมสามารถแบ่งได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 3.01-4.00 หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.01-3.00 หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในระดับปานกลางคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.00 หมายถึง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่ำ

6. แบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสอบถามและคำถามแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาและทางการศึกษา จำนวน 3 คน และคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 10 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเก็บแบบสอบถามกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562-กุมภาพันธ์ 2563 และได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดมีข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ กับผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาและทางการศึกษา จำนวน 3 คน และคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 10 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน โดยเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาแล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เพื่อสรุปประเด็นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การบันทึกเสียงแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เทปบทสนทนา ดำเนินการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาสรุปผลการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ก่อนที่จะสรุปผลการวิจัยและนำเสนอผู้บริหารคณะครุศาสตร์ต่อไป สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้สถิติพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์หาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การทดสอบสมมติฐานหาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้าน โดยสถิติ t-test และ F-test และการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe ตั้งระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

### ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัย ค้นพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ด้านความฉลาดทางอารมณ์	ระดับความฉลาดทางอารมณ์		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การควบคุมอารมณ์ตนเอง	3.17	0.45	สูง
2. การเห็นใจผู้อื่น	3.21	0.43	สูง
3. ความสามารถในการปรับตัว	3.36	0.48	สูง
4. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง	2.94	0.47	ปานกลาง
5. การอดทนอดกลั้น	2.94	0.47	ปานกลาง
6. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.95	0.46	ปานกลาง
7. ความภาคภูมิใจตนเอง	2.67	0.41	ปานกลาง
8. ความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง	3.28	0.62	สูง
9. ความพึงพอใจในชีวิต	3.18	0.50	สูง
รวม	3.08	0.48	สูง

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = .08$ ) โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการปรับตัวสูงที่สุด ( $\bar{X} = 3.36$ ) รองลงมาเป็นความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการจัดการความขัดแย้ง ( $\bar{X} = 3.28$ ) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการเห็นใจผู้อื่น ( $\bar{X} = 3.21$ ) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความพึงพอใจในชีวิต ( $\bar{X} = 3.18$ ) ความฉลาดทางอารมณ์การควบคุมอารมณ์ตนเอง ( $\bar{X} = 3.17$ ) ตามลำดับ ส่วนระดับความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ( $\bar{X} = 2.95$ ) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ( $\bar{X} = 2.94$ ) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการอดทนอดกลั้น ( $\bar{X} = 2.94$ ) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความภาคภูมิใจตนเอง ( $\bar{X} = 2.67$ ) ตามลำดับ

ผลการศึกษาาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 3.08$ ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sarinthip Leksoongnoen (2018) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากรพระราชวังสนามจันทร์ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งโดยรวมและรายด้าน เนื่องจากผลการวิจัยระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์





มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีระดับความฉลาดโดยรวมสูงแต่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์รายด้านจำนวน 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t/F-test	P-Value
<b>เพศ</b>				t =-2.73	0.07*
ชาย	85	2.98	0.39		
หญิง	315	3.11	0.34		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.04</b>	<b>0.36</b>		
<b>ชั้นปี</b>				F=1.24	0.29
ปีที่ 1	103	3.10	0.38		
ปีที่ 2	111	3.04	0.35		
ปีที่ 3	97	3.12	0.31		
ปีที่ 4	89	3.06	0.37		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.08</b>	<b>0.36</b>		
<b>เกรดเฉลี่ย</b>				F=0.95	0.33
ต่ำกว่า 2.00	0	0	0		
2.00 – 2.99	76	3.04	0.38		
3.00 ขึ้นไป	324	3.09	0.35		
ไม่ตอบ	0	0	0		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.08</b>	<b>0.36</b>		
<b>อาชีพของผู้ปกครอง</b>				F=1.48	0.20
ทำธุรกิจส่วนตัว	69	3.07	0.36		
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	49	3.10	0.35		
พนักงานองค์กรเอกชน	6	2.77	0.32		
เกษตรกร(ทำสวน ประมง ทำนา ฯลฯ)	170	3.09	0.35		
รับจ้างทั่วไป	85	3.10	0.33		
ไม่ประกอบอาชีพ	21	2.96	0.44		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.08</b>	<b>0.36</b>		
<b>สภาพที่พักอาศัย</b>				t=0.84	0.40
พักกับครอบครัว บิดามารดา/ผู้ปกครอง	137	3.10	0.37		
เช่าที่พัก เช่น บ้านเช่า อพาร์ทเมนต์ หอพัก เป็นต้น	263	3.07	0.35		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.08</b>	<b>0.36</b>		
<b>สภาพการอบรมเลี้ยงดู</b>				F=0.79	0.45
แบบประชาธิปไตย(ไม่ตามใจและไม่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป บิดามารดา ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นให้ความยุติธรรมและรับฟังเหตุผล)	382	3.08	0.35		
แบบเข้มงวดกวดขัน (ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของ บิดามารดา บิดา มารดา ก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวมากเกินไป มีกฎระเบียบมากมายโดยไม่รับฟังความคิดเห็น)	11	2.98	0.41		
แบบปล่อยปละละเลย (ไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดา มารดา ได้รับการตามใจในทุกอย่างบิดามารดาไม่สนใจเรื่องการเมืองหรือมีเหตุผลหรือไร้เหตุผล)	7	2.97	0.37		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.08</b>	<b>0.36</b>		

## ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t/F-test	P-Value
<b>สภาพการเรียน</b>				<b>t=-0.32</b>	<b>0.75</b>
เรียนอย่างเดียว	273	3.04	0.35		
เรียนและทำงานนอกเวลา (Part Time)	127	3.09	0.37		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.06</b>	<b>0.36</b>		
<b>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา</b>				<b>t=-0.8</b>	<b>0.94</b>
เป็นกรรมการขององค์การบริหาร/สภานักศึกษา/สโมสรนักศึกษา/ชมรมใดๆ และเข้าร่วมกิจกรรมขององค์การนักศึกษาที่สังกัดหรือองค์การนักศึกษาอื่นๆ	107	3.08	0.39		
ไม่เป็นกรรมการขององค์การนักศึกษา/สภานักศึกษา/สโมสรนักศึกษา คณะ/ชมรมใดๆ	293	3.08	0.35		
<b>รวม</b>	<b>400</b>	<b>3.08</b>	<b>0.37</b>		

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลข้อมูลการเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ( $\bar{X} = 3.11$ ) กลุ่มตัวอย่างที่เรียนอยู่ชั้นปี 1 ( $\bar{X} = 3.71$ ) กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ( $\bar{X} = 3.12$ ) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย (เกรด) 3.00 ขึ้นไป ( $\bar{X} = 3.09$ ) กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไป ( $\bar{X} = 3.10$ ) กลุ่มตัวอย่างที่พักกับครอบครัว บิดามารดา/ผู้ปกครอง ( $\bar{X} = 3.10$ ) กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ( $\bar{X} = 3.08$ ) กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยและทำงานนอกเวลา ( $\bar{X} = 3.09$ ) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกขององค์การนักศึกษาและเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาและไม่เป็นกรรมการขององค์การนักศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ( $\bar{X} = 3.08$ ) มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์มากที่สุด

ปัจจัยที่พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง สภาพการพักอาศัย สภาพการอบรมเลี้ยงดู สภาพการเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาปัจจัยที่พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านเพศพบว่านักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง และพบว่าเพศหญิง ( $\bar{X} = 3.11$ ) มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมสูงกว่าเพศชาย ( $\bar{X} = 2.98$ )

ผลการศึกษการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลข้อมูลการเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาด้านเพศพบว่านักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง และพบว่าเพศหญิง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ Pannitamai (2019) ที่ได้อธิบายว่า โดยเฉลี่ยแล้วเพศหญิงเป็นผู้ที่รู้จักภาวะอารมณ์ของตนได้ดีกว่าเพศชายมีการแสดงความคิดเห็นเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล แสดงความมีน้ำใจมีมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนที่ตีมากกว่าเพศชาย

3. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตมีแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 นั้น และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา พบว่า

3.1 คณะต้องดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานักศึกษาในการมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาทั้ง IQ และ EQ ไปพร้อมๆ กันและจัดตั้งเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์พัฒนานักศึกษาร่วมกันมีการประชุมร่วมกัน โดยผู้บริหารสูงสุดของระดับคณะและวิชาเอกต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวทางต่างๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Maputra (2015) เชื่อว่าการสร้างสมดุลระหว่าง IQ และ EQ จะช่วยให้เราเติบโตอย่างทั่วถึงและประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วในอนาคต มีความเชื่อมโยงระหว่าง IQ และ EQ และหากปราศจากสภาวะทางอารมณ์ที่ดี ไม่สามารถเข้าถึงศักยภาพทางปัญญาได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ความสมดุลระหว่าง IQ และ EQ จึงมีความสำคัญต่อการเติบโต



ส่วนบุคคลโดยรวม รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jimenez (2020) ระบุ IQ และ EQ ผ่านทักษะหลัก 6 ประการที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในปัจจุบันและอนาคต ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะสมาธิ การแก้ปัญหา (เกี่ยวกับไอคิว) การสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน และความเข้าใจทางอารมณ์ (EQ) เห็นได้ชัดว่า IQ สูงช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามหากไม่มี EQ สูงจะมีปัญหาในการหาทิศทางทำงานร่วมกับเพื่อนและคนอื่นๆ กังวลได้ง่าย และขาดความมั่นใจเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ หรือท้าทาย

3.2 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของทุกคน เริ่มต้นจากระดับครอบครัว อาจารย์และบุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วม ผู้บริหารระดับคณบดี รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา ประธานวิชาเอก อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำวิชา รวมทั้งโรงเรียนร่วมผลิตนักศึกษาสายครู มีข้อกำหนดเป็นหน้าที่ของอาจารย์หรือบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาเท่านั้น

3.3 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาต้องนำกระบวนการเรียนการสอนรายวิชามาบูรณาการในรายวิชา โดยเฉพาะรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครู

3.4 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามีระบบและกลไก (PDCA) ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

3.5 คณะต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างเพียงพอซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความเป็นครูในอนาคต

3.6 คณะควรมีการจัดโครงการยกย่องให้รางวัลคนดี จัดโครงการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม สอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ฝึกการคิดวิเคราะห์ อภิปรายอย่างมีเหตุผล มอบหมายงานให้รับผิดชอบ จัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา จัดโครงการเชิดชูคนเก่ง การจัดกิจกรรมให้ฝึกวิเคราะห์ตนเอง เข้าใจตนเอง รู้จักจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง จัดกิจกรรมเข้าค่าย เพื่อเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ภูมิใจในตนเองโดยมีโอกาทำกิจกรรมที่ตนถนัดและสนใจ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาในทุกชั้นปีอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา

3.7 จากผลการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 4 ด้านเพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ด้านการอดทนอดกลั้น ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความภาคภูมิใจตนเอง ซึ่งมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง

จากผลการการศึกษาแนวทางทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาควบคู่กับการพัฒนาความฉลาดทางเชาวน์ปัญญานั้นส่งผลให้นักศึกษาสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเป็นคนดี คนเก่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongkhamchan and Saenggam (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผสานแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้น

## สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และเพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน และแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 9 ด้านเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง สภาพที่พักอาศัย สภาพการอบรมเลี้ยงดู สภาพการเรียน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักศึกษา มีระดับความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน กล่าวคือ ปัจจัยที่พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่พบว่าระดับ

ความฉลาดทางอารมณ์ไม่มีความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง สภาพการพักอาศัย สภาพการอบรมเลี้ยงดู สภาพการเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต คือ ผู้บริหารคณะ ต้องดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนานักศึกษา ในการมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาทั้ง IQ และ EQ ไปพร้อมๆ กัน และจัดตั้งเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์พัฒนานักศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารคณะครุศาสตร์ อาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งจากผลการศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ควรจัดกิจกรรม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 4 ด้านเพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ด้านการอดทนอดกลั้น ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความภาคภูมิใจตนเอง ซึ่งมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Department of Mental Health (2000) การที่บุคคลจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Quotient) หรือ EQ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ การมีแรงจูงใจ การตัดสินใจและแก้ปัญหา การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความพอใจในชีวิต และความสงบสุขทางจิตใจ จึงมีความ จำเป็นที่ต้องพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นให้มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ที่เพิ่มขึ้น

### ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ด้านวิชาการบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู หัวข้อองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาผลการเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา และการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตซึ่งเป็นนักศึกษาสายครูที่จะออกไปเป็นแม่พิมพ์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

#### ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาทุกชั้นปีอย่างต่อเนื่องไม่ควรเน้นเฉพาะนักศึกษาชั้นปีแรกๆ
2. คณะควรกำหนดแผนและนโยบายในการพัฒนานักศึกษาด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างชัดเจนและควรเน้นในด้านที่นักศึกษายังมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลางเพิ่มขึ้นให้มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงทุกด้าน
3. คณะต้องมีวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาโดยไม่เป็นการบังคับ เช่น การประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในการมาร่วมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษา

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในลักษณะการวิจัยแบบทดลองหรือกึ่งทดลอง
2. ควรมีการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสังกัดคณะต่างๆ เพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

#### ข้อจำกัดการวิจัย

กระบวนการของการนำแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการนำผลการวิจัยไปประกอบการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานักศึกษาและการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณถัดไปจึงจะทำให้สามารถนำไปสู่กิจกรรมหรือโครงการภาคปฏิบัติให้เกิดผลกับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ



## References

- Dechkong, T. (2004). *Khwāmchalāthāng'āromsū sati læpanya [Emotional Intelligence to Mindfulness and Wisdom. 10<sup>th</sup> ed]*. Bangkok : Matichon Publishing.
- Department of Mental Health. (2000). *Īkhiu khwāmchalāthāng'ārom [EQ: Emotional Intelligence]*. Bangkok : Mental Health Development Office, Department of Mental Health.
- Detpichai, W.(1992). *Khūmūkānwichailækaṅpramœṅphonkhroṅkānthāṅkānsuksālæphruttikamsāt [Research and intellectual challenge and intellectual education]*. Pattani : Prince of Songkla University Pattani Campus.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York : Bantam Books.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotion Intelligence*. New York : Bantam Book.
- Jimenez, E. (2020). Emotional quotient, work attitude and teaching performance of secondary school teachers. *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology*. 2(1),25-35 doi:https://doi.org/10.33902/JPSP.2020161079
- Leksoongnoen, S. (2018). *Khwāmchalāthāng'āromkhōṅnaksuksāchanpīthinūṅMahāwīthayalai Sinlapākōṅ phrarāt wang sanāmčān [Emotional intelligence of first year students Silpakorn University Sanam Chan Palace]*. Bangkok : Silpakorn University.
- Mayer, J. D. and Salovey, P. (1997). What is emotional of emotional intelligence. *Intelligence*. 17(4),433-442.
- Maputra, Y. and Winbaktinur, W. (2015). The Developing Pattern of Emotional Quotients by Teacher in Teaching. *Scientific Journal of PPI-UKM*. 2(5),210-214.
- Office for Accreditation and Quality Assessment. (2004). *Lakkēnlæwithīkāṅpramœṅkhunnaphāpphāinōḅ khōṅ sathānsuksāradapkaṅsuksānaphūnthān [Criteria and methods of assessment. External qualities of educational institutions at the level of basic education]*. Bangkok : Good Print Co.,Ltd.
- Panjieng, P. (2015). *Chalāthāng'āromkhōṅ naksuksāsathāban'udomsuksānaichangwatSongkhla [Factors Affecting Emotional Intelligence and Emotional Intelligence Development Patterns of Students of Higher Education Institutions in Songkhla Province]*. Songkhla :, Hat Yai University.
- Wongkhamchan, C. and Saengnam. K. (2021). *Kānphatthanākhwāmchalāthāng'āromlæphruttikam kānriān rūkhōṅ naksuksāwīchāchīpkhrudōi kāčhatkitchākamkānriānrūbæpchœṅgruk (Active Learning) pha sānnæo khitchittapanyaṅsuksā [Developing emotional intelligence and learning behaviors of teacher-professional students by organizing active learning activities that combine the concept of intellectual education]*. *Journal of Roi Et Rajabhat University*. 15(1),209-219.